

Rekommendationer vid tjänstgöring som läkarassistent

Sveriges läkarförbund 2011

Arbetet som läkarassistent innebär att utföra de arbetsuppgifter som klinikledningen delegerar. En läkarassistent utövar inte läkaryrket i formell mening, men det kan ändå vara ett viktigt inslag i förberedelserna inför läkaryrket. Arbetet ska inte förväxlas med vikariat som underläkare, eftersom ett vikariat ställer särskilda krav. *(SOSfs 2000:6)*

Eftersom läkarassistenter inte har rätt att vikariera som underläkare kan de endast utföra direkt delegerade uppgifter. För traditionella läkararbetsuppgifter som undersökning av patienter, journaldiktering och deltagande i ronder ska arbetet stå under direkt överinseende från ansvarig läkare för att inga befogenhets- eller ansvarsproblem ska uppstå. Detta för att uppnå tydlighet och klarhet hos såväl läkarassistent som ansvarig läkare, övrig personal och patient.

Om läkarassistenten ska utföra läkararbetsuppgifter utan direkt uppsikt ska en skriftlig delegation finnas för *varje* arbetsmoment. Vissa arbetsuppgifter, som receptförskrivning och läkemedelsordination, kan inte delegeras. Läkarkåren har ingen utvecklad tradition av att använda skriftliga delegationer, men vid anställning av läkarassistent som har kommit en bit i den kliniska utbildningen är det mycket angeläget att det finns

skriftliga delegationer. Det är naturligtvis också viktigt att läkarassistenter vid schemaläggning inte likställs med underläkare utan schemaläggs helt utan att den övriga läkarbemanningen reduceras eller påverkas.

Vem kan vara läkarassistent?

Begreppet läkarassistent är inte definierat och kan ha en ganska varierad innebörd. Parallellt med begreppet finns också benämningarna auskultant/medicine kandidat. Tjänsten läkarassistent är idag oreglerad och utan tydlig profil, formellt inte heller bunden till någon speciell utbildning. I praktiken och i texten menas med läkarassistent dock en korttidsanställning inom sjukvården som innehas av läkarstudent. Det finns inga regler och ingen praxis som talar om när anställningen tidigast kan börja, teoretiskt är det möjligt redan efter en eller ett par terminers studier. Läkarstudenter som studerar i

Sverige har rätt att vikariera som underläkare om de har fullbordat studierna till och med den nionde terminen, så efter termin nio bör anställning som läkarassistent inte vara aktuellt.

Arbetsuppgifter för läkarassistenter

Vilka arbetsuppgifter som läkarassistenten får utföra står att finna i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (*SOSFS 1997:14*) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård. Av denna författning framgår att den som delegerar en arbetsuppgift till annan person måste ha förvissat sig om att uppgiftsmottagaren är reellt kompetent att utföra uppgiften och att delegering är förenlig med en god och säker vård. Grundtanken är att en läkarassistent inte självständigt, utan handledning och överinseende, ska utföra traditionellt läkararbete med tanke på de tveksamheter kring

kompetens, ansvar, patientsäkerhet och yrkesroll som då riskerar uppstå. På baksidan av foldern finns exempel på uppgifter, som under överinseende, kan utföras av en läkarassistent.

En arbetsuppgift får inte delegeras om det av en bestämmelse i en författning, en instruktion eller liknande framgår att uppgiften är förbehållen en viss yrkesgrupp. Det gäller till exempel receptförskrivning och utfärdande av olika slags intyg.

Rätt använt och med iakttagande av ovanstående riktlinjer är anställning som läkarassistent en positiv inskolning i arbetet som läkare. På detta vis kan läkarassistenten växa in i läkarrollen, få lön för sin arbetsinsats och kontakt med kommande arbetsplatser samtidigt som arbetsgivaren kan få bättre underlag till kommande rekryteringar.

EXEMPEL PÅ UPPGIFTER

Samtliga uppgifter bör utföras under överinseende eller annan omedelbar kontroll av ansvarig läkare. Inga dokument ska signeras av studenter.

- Skriva in patienter
- Skriva ut patienter
- Skriva remisser
- Leda ronder (med stöd av läkare)
- Medverka på rond
- Utföra elkonvertering
- Assistera vid pleuratappning
- Preliminärbedöma på akuten och efter godkännande fortsätta handläggandet (inskrivning eller hemgång).
- Skriva remissvar
- Skriva viloEKG-svar
- Utföra ultraljudsundersökning
- Suturera mindre sår
- Tömma spermatocele
- Incidera anahematom
- Reponera radiusfraktur
- Gipsa
- Utföra Königoperation
- Lägga tåblockad
- Skära bort födelsemärke
- Fylla i sjukskrivningsblankett
- Assistera på operation
- Ta blodgas

EXEMPEL PÅ BEFATTNINGSBESKRIVNING

X, studerande på läkarutbildningen, är under perioden X anställd som läkarassistent vid X-kliniken, X sjukhus. Hon ska under handledning, efter överenskommelse med handledare/ansvarig läkare delta i vid kliniken förekommande arbetsuppgifter som inskrivning av patienter från akuten, delta i ronder, skriva ut och ha utskrivningssamtal med patienter, skriva remisser, diktera daganteckningar och epikriser. Efter att under direkt överinseende väl ha utfört; ergometriska prov, pleuratappningar och tagit arteriella blodgaser har hon delegation på att utföra dessa tre moment. Tolkning av arbetsprov ska utföras av ansvarig läkare.

Handledare X, Verksamhetschef X